

Na užitečnosti vůdců národa vždy záleží -

1.-3. část

- CZ24 News | 21. srpna 2021

Naše současnost se stává pro obyčejné lidi stále podivnější a vývoj naší budoucnosti je stále nejasnější. Pro připomínku všem spoluobčanům, že budoucnost naší společné vlasti je především v našich rukou, přikládám projev tvůrce čínských hospodářských reforem Teng Siao-pchinga, ve kterém tento čínský hospodářský vůdce mj. hodnotí náš bývalý socialistický stát (ČSSR) z hospodářského pohledu. Hodnocení pochází z ne tak dávných dob, kdy naše vlast byla oproti Čínské lidové republice (ČLR) hospodářsky rozvinutým státem, za kterým Čína, podle slov tohoto čínského vůdce, daleko zaostávala. Neuvádím vysvětlení dobových pojmů, jako jsou např. „gang čtyř“ anebo „kulturní revoluce“, protože čtenáři, které článek zaujme, si vysvětlení mohou vyhledat sami.

Za daleko důležitější považuji stručně zmínit opatření politické ekonomie socialismu, která stále tvoří základ ekonomiky současné Číny a kterou Čína převzala z ekonomiky SSSR z let jeho prvních hospodářských pětiletok. Politická ekonomie je dnes „zakázanou“ a nahradila ji západní „economics“. Kdo však chce bez soudobých mystifikací porozumět tomu, jak skutečně funguje reálná ekonomika, ten se bez znalosti politické ekonomie neobejde. Ostatně současné čínské hospodářské výsledky hovoří za vše. Přitom Čína své hospodářské reformy postavila na vlastní cestě rozvoje socialismu, když odůvodněně odmítla kopírovat postupy hospodaření, které SSSR používal od 60. let do svého konce. Vůdcové čínského národa na čínské cestě rozvoje socialismu však pozorně sledovali hospodářské postupy v zemích celého světa.

Z přiloženého projevu je zjevné, že dnešní „hospodářský zázrak“ čínského socialismu byl vůdci národa pečlivě promyšlen, naplánován a realizován. Jeho nejdůležitějším prvkem však zůstala společensky užitečná práce čínského lidu a užití odvedených výsledků této práce státem ve prospěch celého národa. Tedy splnění základního plánovaného cíle socialistického hospodaření státu – zvyšování životní úrovně celé společnosti. Přitom Komunistická strana ČLR umně a úspěšně využívá hospodářských nástrojů řazených do politické ekonomie kapitalismu i v politické ekonomii socialismu. Z metod používaných současnými čínskými vůdci při naplňování stanovených cílů lze odvodit použití následujících nejdůležitějších hospodářských nástrojů, řazených do politické ekonomie socialismu:

- rozhodující úlohu státu v ekonomice;
- direktivní plánování hlavních cílů společenského rozvoje, které vyžaduje i odborné centralizované řízení a neustálou kontrolu státu při zásazích ekonomických subjektů do národního hospodářství;
- maximální soběstačnost státu;
- zvláštní prioritu rozvoje obranného průmyslu, jako záruku národní bezpečnosti země;
- spojení materiálních a morálních stimulů práce (včetně systému společenského kreditu pro obyvatele i jeho obdoby pro firmy);
- zabezpečení životně nezbytných potřeb všech členů společnosti a neustálé plánovitě zvyšování životní úrovně celé společnosti;
- organické spojení osobních a společenských zájmů a další.

Čínští vůdcové v předstihu plní své dávno stanovené cíle a neustále zajišťují kdysi (viz text projevu) příslibené zvyšování životní úrovně čínského lidu. Na oplátku údajně přes 80 % čínské společnosti důvěřuje vládě Komunistické strany ČLR.

Abychom se mohli pevně držet socialismu, je potřebné se zbavit chudoby

První část projevu Teng Siao-pchinga, předneseného při návštěvě zástupců poslanecké sněmovny ČSSR vedených JUDr. Lubomírem Štrougalem v ČLR, dne 26. dubna 1987. Z knihy Teng Siao-pchinga „Základní otázky současné Číny“, vydané v Moskvě v roce 1988.

Vztahy mezi našimi dvěma státy a našimi komunistickými stranami byly přerušeny, dá se říci, že na dost dlouhou dobu. Za oslabení vztahů se státy a komunistickými stranami východní Evropy určitou odpovědnost neseme my. Dost dlouho jsme nedostatečně chápali ty zvláštní podmínky, v nichž tyto země a komunistické strany jsou. Začali jsme to chápat až po vyřešení našich vnitřních problémů a po porážce «čtyřky». Například jsme dospěli k pochopení polských událostí, a také toho postavení, ve kterém jste vy. Jsme pro to, ponechat minulost minulostí. Za poslední roky byly mraky mezi námi rozehnány a vzájemné vztahy se dobře rozvíjejí. Probíhají naše oboustranné návštěvy. V důsledku vaší návštěvy k nám, a také budoucích návštěv soudruha Čao C-janga do ČSSR a soudruha Husáka do Číny, se naše vztahy ve svém rozvoji pozvednou na novou úroveň. Minulost odešla, nyní pojďme vstříc nadcházející budoucnosti, neodbočující z cesty.

V rozvoji vědy a techniky, a také v rozvoji průmyslu jste nás předstihli o mnoho let. Čína zaostává, ale ne ve všem. V rámci vzájemné spolupráce jsme schopni si pomáhat. Můžete se mnohému naučit. V 50. letech jste nám hodně pomohli. Na vytvoření průmyslové základny, která se u nás zakládala v 50. letech, je i váš podíl pomoci.

Hospodářské výsledky u vás probíhají dobře a dosáhnout nynějších úspěchů nebylo lehké. Pracovali jste lépe nežli my. Pokud jsme se naučili pracovat lépe, pak to bylo v období posledních osmi let. Ztratili jsme příliš mnoho, zejména za deset let «kulturní revoluce». Sami jsme na sebe přivolali bídu a zaplatili za to. Ale poučit se je vždy užitečné. Právě na základě zkušeností z výsledků «kulturní revoluce» plénium Ústředního výboru naší komunistické strany na svém 11. zasedání zpracovalo v roce 1978 nynější kurs a politiku. Získané zkušenosti nás vedou také k tomu, abychom si více uvědomili, co to je socialismus a komunismus, jak vybudovat socialismus.

Je zřejmé, že naše myšlenky pracují ve stejném směru jako vaše. Kurs a postoje ohledně reálných problémů, včetně toho, jaké jsou možnosti jejich řešení, jsou u nás i u vás téměř srovnatelné. Výstavba socialismu je společný směr, ale způsob jak ho stavět, musí vyplynout z reality dané země. My jsme si dali úkol výstavby socialismu s čínskou specifikou a já jsem si jist, že nás pochopíte. Výstavbu socialismu v Československu je také potřeba provádět v souladu s její realitou, kopírovat cizí vzory nelze. My jsme je kopírovali nejedno desetiletí a získané výsledky byly nevýznamné. Nemáme tytéž podmínky, jako jsou v Maďarsku, ani ty, které jsou v Bulharsku. A zdá se, že ani oni nemají podmínky, jaké jsou v NDR, i když úroveň rozvoje NDR je blízka vaší.

Dříve jsme se tvrdě drželi pevných pravidel a řídili jsme výstavbu za zavřenými dveřmi. Pracovali jsme a pracovali, ale k dobrým výsledkům jsme se nedopracovali. Pravda je, že jsme se přesto postupně dostávali vpřed, ale ve výsledku dlouho přešlapujeme na místě. Mnohé přesto bylo uděláno. Například jsme s úspěchem provedli pokusný výbuch atomové a vodíkové bomby a také vyrobili mezikontinentální nosiče hlavic. Ale národ stále žije chudě. V letech «kulturní revoluce» «čtyřka» zavedla zcela nesmyslné heslo: lepší chudý socialismus a komunismus, nežli bohatý kapitalismus. Vystupovat proti bohatému kapitalismu nějaký smysl má, ale copak lze být hrdý na chudý socialismus a komunismus? V důsledku uvedeného, Čína začala přešlapovat na místě a to nás donutilo zrevidovat otázku. První, nad čím bylo nutno se zamyslet, to byla potřeba bránit socialismus. Ale abychom ho ubránili, je především potřebné se zbavit chudoby a zaostalosti, podstatně rozvinout výrobní síly* a tím demonstrovat onu zvláštnost socialismu, že socialismus předčí kapitalismus.

Pro připomínku všem spoluobčanům, že budoucnost naší společné vlasti je především v našich rukou, přikládám závěrečnou část projevu tvůrce čínských hospodářských reforem Teng Siao-pchinga, ve kterém tento čínský hospodářský vůdce mj. hodnotí náš bývalý socialistický stát (ČSSR) z hospodářského pohledu. Hodnocení je provedeno korektně, diplomatickým jazykem. Obsah projevu Teng Siao-pchinga je pro nás, občany bývalé ČSSR, důležitý ze dvou důvodů.

Prvním důvodem je jasné hodnocení, že v roce 1987 nebyla naše země hospodářsky rozvrácena neschopným vedením státu. Naopak ČSSR byla v té době světově vyspělou průmyslovou zemí, která stála v popředí hospodářského společenství socialistických zemí (RVHP). Naší socialistické vlasti tedy nehrozilo žádné hospodářské zhroucení a stát nepotřeboval „záchranu“ od kapitalistických zemí.

Druhým důvodem je stručné objasnění čínského hospodářského vůdce, jak Komunistická strana ČLR zamýšlela postupovat, aby dokázala zajistit všemu obyvatelstvu slíbené zvýšení životní úrovně. A to ve velmi obtížných podmínkách hospodářsky rozvrácené země, kdy v podstatě jediným dostatečným hospodářským zdrojem, který bylo možné k danému cíli využít, byli obyvatelé ČLR. Právě v nalezení a úspěšné realizaci celospolečensky prospěšného východiska z obtížných podmínek při řízení státu se projeví užitečnost vůdců národa. Existují (pseudo) vůdci národa, kteří jako lapkové zajistí zlepšení životní úrovně pro sebe a svou kamarilu, ale pro národ jsou ničivou pohromou. Existují však i (skuteční) vůdci národa, kteří zajistí dlouhodobé zlepšení životní úrovně všemu obyvatelstvu, aniž by zemi zadlužili na tisíciletí. Je proto pochopitelné, že skuteční vůdci národa pak, za splnění celospolečensky prospěšných cílů, získávají od obyvatelstva více jak 80 % podporu své vlády. Výsledky plnění celospolečensky prospěšných cílů v ČLR dokazují, že pro zvýšení životní úrovně všech obyvatel a pro hospodářský rozvoj země, je rozhodující skutky prokazatelná užitečnost vůdců národa, nikoliv „správnost“ jejich politického zařazení anebo slovní sebechvalné výsledky.

Abychom se mohli pevně držet socialismu, je potřebné se zbavit chudoby

Druhá část projevu Teng Siao-pchinga, předneseného při návštěvě zástupců poslanecké sněmovny ČSSR vedených JUDr. Lubomírem Štrougalem v ČLR, dne 26. dubna 1987. Z knihy Teng Siao-pchinga „Základní otázky současné Číny“, vydané v Moskvě v roce 1988.

Proto jsme potřebovali přenést těžiště celé naší práce na uskutečňování čtyř modernizací a udělat z modernizace země cíl úsilí na několik desetiletí. Poučení z minulosti nás přinutila skončit se sebeizolací a mobilizovat aktivitu národa. Proto jsme se vydali směrem k rozšíření vztahů a uskutečnění reformy. Rozšířením vztahů je myšleno prohloubení jak zahraničních, tak i místních vztahů. Bez rozšíření místních vztahů nelze zmobilizovat aktivitu lidí. My jdeme touže cestou, jako vy. Nejprve jsme se zaměřili na vesnici, rozšířili s ní vazby a to přineslo velmi rychle svůj důsledek. Jedny oblasti se pozdvihly za rok, jiné za dva. Po získání zkušeností z venkova, jsme se přeorientovali na město. Městská reforma probíhá již téměř tři roky a před námi je ještě mnoho práce.

Politika rozšíření zahraničních vztahů také rychle přinesla pozitivní výsledek. Nicméně Čína se odlišuje od vaší země. Věda a technika u nás zaostávají o mnoho let. Obtíží je u nás daleko více, nežli máte vy. Konkrétně v tom, že my máme příliš mnoho obyvatel. Už nyní počet obyvatel dosahuje 1,05 miliardy lidí. Zvýšit příjmy národa není snadné. Není snadné se za krátký čas zbavit chudoby a zaostalosti. Je nutno ve všem vycházet z reálných podmínek. Nelze stavět nereálné cíle, nelze rovněž navrhopvat příliš krátké termíny. Jak jste před chvílí řekli, pokud bude politika a rozměry rozvoje určovány na základě iluzorních představ odtržených od skutečnosti, pak se loď potopí. V poslední době jsme získali zkušenosti, když mimořádně rychlý vývoj ve čtvrtém kvartálu roku 1984 a v roce 1985 vedl ke vzniku určitých problémů. Proto jsme se vydali cestou některých regulací a omezení. To je také dobré – získali jsme nové zkušenosti.

Celkově řečeno – stanovili jsme si velký cíl. Během 20 let, počínaje rokem 1981 až do konce nynějšího století, zvýšit roční výrobu čtyřnásobně a tím zabezpečit všemu lidu průměrnou životní úroveň. Takže bude na jednoho člověka připadat ve vztahu k HDP přibližně od 800 do 1000 amerických dolarů ročně. A na základě toho pak, za následující půlstoletí, opět zvýšíme výrobu čtyřnásobně a dosáhneme HDP ve výši 4000 amerických dolarů na člověka.

Co to znamená? To znamená, že ke konci první poloviny příštího století (tj. cca do roku 2050 – pozn. siar) se náš stát zařadí mezi hospodářsky středně vyspělé země.

Pokud se to stane, tak to bude znamenat, že jsme:

1. splnili mimořádně náročný a velmi složitý úkol,
2. skutečně vnesli vklad k dosažení pokroku lidstva a
3. velmi názorně předvedli přednosti socialistického systému.

Máme socialistické zřízení. Proto neznamena částka 4000 dolarů na člověka stejnou hodnotu u nás jako v kapitalistických státech. Tím spíše proto, že v Číně je enormní počet obyvatel. A jestli se jeho počet do té doby zvýší na 1,5 miliardy a národní produkt bude v přepočtu na jednoho obyvatele činit 4000 amerických dolarů, pak se HDP zvýší na 6 bilionů amerických dolarů ročně a Čína vstoupí mezi hospodářsky nejrozvinutější země světa.

Tím nejenom ukážeme cestu zemím «třetího světa», kde žijí skoro tři čtvrtiny obyvatelstva planety. Co je však důležitější – ukážeme všemu lidstvu, že socialismus je neodvratná cesta a že socialismus má přednosti před kapitalismem.

Při výstavbě socialismu je potřeba rozvíjet výrobní síly*. Chudoba není socialismus. My se pochopitelně budeme socialismu držet. Ale aby bylo možné pokračovat ve výstavbě socialismu, který by měl převahu nad kapitalismem, je potřeba především budovat socialismus, osvobozený od chudoby. Ale přestože nyní uskutečňujeme socialismus, on de facto není plnohodnotný. Až v půlce následujícího století, kdy bude docílena úroveň průměrně vyspělých zemí, budeme moci oznámit, že jsme skutečně vybudovali socialismus. Tehdy budeme moci nahlas mluvit o přednostech socialismu před kapitalismem. Nyní se pohybujeme v tomto směru. Úkolu vybudovat socialismus, úkolu čtyř modernizací, brání levé úchyly**. Počínaje od zmíněného pléna ÚV KS ČLR je kladen důraz na boj proti levičáctví, protože právě tím jsme se dříve provinili. Ale existují i úchyly zprava. V tomto ohledu s vámi sdílíme společné zkušenosti. Podstata úchylek zprava spočívá v realizaci všestranného poevropštění, odmítnutí socialismu a převodu Číny na cestu kapitalismu. Tato otázka je u nás již rozhodnutá, včetně provedení personálních změn.

Zkrátka, otázky, nad kterými s vámi přemýšlíme a cesty jejich řešení, jsou skoro srovnatelné. My jdeme svou cestou již více nežli osm let a podle všeho, na konci nynějšího století dosáhneme cíle. Cesta, kterou bude nutno ujít během následujících 50 let však bude těžší.

Definice použitých pojmů politické ekonomie (pozn. siar): **výrobní síly** – výrobní prostředky a lidé, kteří mají určité znalosti, výrobní zkušenosti a pracovní návyky, kteří uvádějí výrobní prostředky v činnost, **výrobní prostředky** – souhrn pracovních prostředků a pracovních předmětů (materiálů), jichž se používá v procesu společenské výroby při vytváření hmotných statků, **pracovní prostředky** – výrobní nástroje (stroje a zařízení, nářadí a přístroje, motory atd.), provozní budovy a stavby (továrny, skladiště, železnice, potrubí, mosty, kanály, elektrické vedení atp.).

Definice použitého politického pojmu marxismu-leninismu (pozn. siar): **levá úchylna ve vedení komunistické strany** (levičáctví) – pseudorevoluční, svévolná politika členů komunistické

strany, vyvolaná buržoazním tlakem, která vede k úchylkám od schválených cílů a postupů strany; příkladem je **trockismus** se svou majetkovou hrabivostí a nelidskostí.

V úvodní části článku byly z metod, používaných současnými čínskými vůdci při řízení rozvoje národního hospodářství ČLR, odvozeny následující hospodářské nástroje, řazené do politické ekonomie socialismu:

- **rozhodující úloha státu v ekonomice;**
- **direktivní plánování hlavních cílů** společenského rozvoje, které vyžaduje i odborné centralizované řízení a neustálou kontrolu státu při zásazích ekonomických subjektů do národního hospodářství;
- **maximální soběstačnost státu;**
- **zvláštní priorita rozvoje obranného průmyslu**, jako záruku národní bezpečnosti země;
- **spojení materiálních a morálních stimulů práce** (včetně systému společenského kreditu pro obyvatele i jeho obdoby pro firmy);
- **zabezpečení životně nezbytných potřeb všech členů společnosti** a neustálé plánovitě zvyšování životní úrovně celé společnosti;
- **organické spojení osobních a společenských zájmů** a další.

Přitom bylo zmíněno, že ČLR uvedená opatření politické ekonomie socialismu převzala z ekonomiky SSSR. Tato a řada dalších důležitých hospodářských opatření byla poprvé zformulována a použita v SSSR, během období 30. až 50. let XX. století. Jednalo se o období nazývané Stalinovou ekonomikou, kdy se SSSR, pod Stalinovým řízením, vypracoval ze zaostalého, válkami a hospodářskými sankcemi kapitalistických zemí zničeného státu, na světovou hospodářskou velmoc. Byla to politická ekonomie socialismu, která, pomocí sjednocených hospodářských zdrojů a nových metod řízení národního hospodářství, umožnila sovětským lidem ze SSSR v průběhu dvaceti let vytvořit průmyslovou velmoc. Velmoc, která v roce 1945 vyhrála 2. světovou válku a následně dokázala v dubnu 1961, jako první stát světa, úspěšně vyslat člověka do vesmíru.

Jak vyplývá z projevu Teng Siao-pchinga, v roce 1978, kdy čínské vedení státu stanovilo cíle k provedení hospodářské reformy, byla z rozsáhlého souboru nástrojů Stalinovy ekonomiky převzata pouze část hospodářských opatření. Převzatá opatření odpovídala aktuální době a čínským možnostem realizace. ČLR, přestože se jedná o plošně velkou zemi, neoplývá surovinami na prodej. Jak Teng Siao-pching naznačil, Čína má enormní počet obyvatel. Obyvatel, kteří jsou a vždy byli v podvědomí světa zapsáni jako velmi pracovití a zruční. Logicky bylo jedinou hospodářskou cestou, jak ubránit socialismus v zemi, využít pracovitosti a umu čínského lidu. V historii Číny to byly právě pracovitost a ohromná vůle po lepší budoucnosti, které vždy zachránily tento prokazatelně mírumilovný národ. Co to z hlediska reformy hospodářství znamenalo? Znamenalo to, že ČLR se z rozhodnutí svých vůdců vydala obtížnou cestou reálné ekonomiky, kdy na úrovni mezinárodního obchodu, v podmínkách tvrdé konkurence nadnárodních monopolů a ochrannářských opatření vlád hospodářských velmocí, vláda ČLR dokázala prosadit uvedené přednosti svého lidu a prodávat jeho živou práci (viz poznámka pod článkem) namísto vývozu nedostatkových surovin. Aktuální hospodářské výsledky ČLR potvrzují užitečnost čínských vůdců. Že se jedná o členy komunistické strany, si na Západě raději nikdo nepřipomíná.

Nelze v tomto krátkém článku rozepisovat obtížnosti cesty reálné ekonomiky, čili ekonomiky výroby a mezinárodní směny (fyzického) zboží v soudobém kapitalismu. Zájemce o základní informace odkazují na politickou ekonomii kapitalismu a doporučuji jim přečíst si alespoň letité klasiky minulých století: Adama Smitha ([*An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*](#)), Davida Ricarda ([*On the Principles of Political Economy and Taxation*](#)), Karla Marxe (*Kapitál 1*). Namísto dnes módních negativních hodnocení Marxových teorií dodám pouze poznámku, že

nedostatkem Marxových ekonomických teorií ze soudobého pohledu je zamlčení role finančního kapitálu v ekonomice. Proto zájemcům doporučuji přečíst si ještě Silvio Gesella ([*The Natural Economic Order*](#)). Letitost klasiků na přínosu jejich ekonomických teorií pro dnešní dobu nic nemění. Nechť to posoudí každý čtenář sám.

Lze se však stručně podívat na shora uvedené nástroje politické ekonomie socialismu, zda jsou použitelné pro výstavbu a rozvoj socialismu v Číně, nebo jsou pouhou nefunkční zástěrkou pro přeměnu ČLR v hospodářskou kolonii západu.

Rozhodující úloha státu v ekonomice.

Tento ekonomický nástroj definuje „kdo je doma pánem“. Zjednodušeně řečeno – ukazuje zda ve státě vládnu banky (zastupující světový finanční kapitál), oligarchové (zastupující nadnárodní monopoly tj. průmyslový kapitál) anebo suverénní vláda (zastupující obyvatelstvo státu). V socialistických státech má z definice socialismu vládnout diktatura většiny. V ČLR podporuje vládu více jak 80 % obyvatel – vláda tedy zastupuje většinu. Zbývá najít, zda čínská vláda, zastupující většinu obyvatel, má i potřebné pravomoci. Zde je nutné upozornit na skutečnost, že i když zjevně odvoditelný výčet pravomocí státu neobsahuje některé zásadní nástroje státního řízení, dříve plošně zavedené v socialistických státech (např. úplné znárodnění bank a těžkého průmyslu, devizový monopol anebo monopol státu na zahraniční obchod), přesto jsou nějakým jiným způsobem zajištěny potřebné regulační pravomoci čínské vlády v národním hospodářství. Čínská vláda, v zájmu zachování a rozvoje socialismu, dokáže pomocí právního prostředí ČLR cíleně regulovat národní měnu i kapitalistické hospodářské subjekty. Vláda dokáže usměrňovat vztahy mezi průmyslem a rolnickou výrobou, udržovat působení soukromého kapitálu v určitých mezích a ovlivňovat vývoj klíčových oblastí národního hospodářství. Podstatné je, že čínská vláda drží v rukou regulační nástroje, kterými nejenom ovládá chování bank, čínských průmyslových a zemědělských výrobců i gigantických obchodních seskupení, ale dokáže jimi „umravnit“ i velké zahraniční subjekty na čínském trhu. Protože dostupné evropské analýzy čínské ekonomiky mnohdy vypadají jako opsané z jednoho zdroje, vypadá to, že logický způsob vnitřní konstrukce řady regulačních opatření čínské vlády je pro západní ekonomickou teorii neznámý. Nepochopení podstaty věci napomáhá i odlišnost čínského písma a jazyka. Zda jde o náhodu nelze říci, ale dnes je dostatečně známé, že o Stalinovu politickou ekonomii socialismu kapitalističtí ekonomové zájem neměli. Byla totiž v praxi také mimořádně úspěšná. Realitou bude, že v ČLR došlo k novému důležitému vývoji v teorii a praxi politické ekonomie socialismu. A tento vývoj stojí za naše poznání.

Direktivní plánování hlavních cílů společenského rozvoje; maximální soběstačnost státu; zvláštní prioritá rozvoje obranného průmyslu; zabezpečení životně nezbytných potřeb všech členů společnosti a neustálé plánovité zvyšování životní úrovně celé společnosti.

Souhrn opatření, zařazených pod pojem „direktivní plánování hlavních cílů společenského rozvoje“ zabráňuje tomu, aby orgány veřejné správy utrácely peníze státního rozpočtu jako své soukromé kapesné, bez měřitelné vazby na vládou slíbené hlavní cíle společenského rozvoje a bez odpovědnosti před obyvateli – plátcí daní. Hlavními cíli společenského rozvoje jsou v daném případě ostatní v textu vyjmenované položky (např. plánovité zvyšování životní úrovně celé společnosti) a další položky, související se zajištěním položek vyjmenovaných (např. podpora bezplatného vzdělávání v oblasti technologií využitelných v obranném průmyslu). Direktivní plánování je charakteristickým nástrojem řízení v socialismu. Prakticky to znamená, že plnění plánu je detailně rozpracováno co do obsahu i termínů. Plnění plánu současně podléhá operativnímu řízení a kontrole nadřízeného článku řízení a plán je závazný pro všechny úrovně vertikály řízení. Nesplnění plánovaných úkolů ve stanoveném množství, kvalitě či termínu má pro vedoucí pracovníky daného článku řízení negativní důsledky

z důvodu nesplnění odpovědnosti za uložený úkol. Pro přímo nadřízený článek řízení má neplnění úkolů plánu podřízeným článkem negativní důsledek z důvodu nedostatečného plnění povinné kontroly v rámci systému. Splnění ekonomické části cílů společenského rozvoje je zajišťováno národohospodářským plánem***. Při tvorbě národohospodářského plánu socialistického státu se vychází ze zkoumání takových otázek, jako jsou např. vývoj potřeb a zdrojů (faktorů) rozvoje, alternativní možnosti rozvoje, optimální tempo rozvoje, souvislost mezi současnou a budoucí spotřebou a akumulací zdrojů, struktura a efektivnost celkového rozvoje státu ve vztahu k omezujícím činitelům, vývoj společenských cílů a souběžný vývoj zájmů ekonomických subjektů (jejich chování), vnitřní konzistence (vybilancovanost) plánu a průběžná ekonomická rovnováha, vzájemná podmíněnost fyzické, důchodové (sociální), oblastní a mezinárodní stránky rozvoje apod.

Spojení materiálních a morálních stimulů práce (včetně systému společenského kreditu pro obyvatele i jeho obdoby pro firmy); organické spojení osobních a společenských zájmů.

Uvedené nástroje řízení jsou rovněž charakteristické pro socialistický stát. Například systém společenského kreditu nemá za úkol zotročit občany v rámci komunistického státního dozoru, jak je nyní sdělovacími prostředky vysvětlováno v evropském demokratickém světě. Účelem systému je výchova obyvatel k podpoře cílů celospolečenského rozvoje a k potlačení nežádoucích úchylek v chování lidí nebo firem, které dosažení cílů brání, např. kriminality, stínové ekonomiky, korupci, sobectví, bezohlednosti vůči ostatním členům společnosti (dětem, rodičům, seniorům, zdravotně postiženým). Systém odměňuje i trestá. Je zřejmé, že tvůrci čínské verze socialismu mají dobře zmapované skutečné příčiny zániku socialismu v evropských socialistických zemích. Oproti tomu egocentričtí lidé v Evropě si neuvědomují, že čínská společnost je vychovávána v duchu konfucionistického náhledu na svět, který lze vyjádřit i heslem: Nečiň ostatním to, co nechceš aby bylo činěno tobě.

Na závěr celého článku nezbyvá nežli konstatovat, že tvůrce čínské hospodářské reformy Teng Siao-pching měl v roce 1987 pravdu, když zástupcům naší země řekl: „V rámci vzájemné spolupráce jsme schopni si pomáhat. Můžete se mnohému naučit.“

Definice použitých pojmů politické ekonomie (pozn. siar):

- **živá práce** – uvědomělá, účelná lidská činnost, vynaložení duševní a fyzické energie, zaměřené na vytváření nějaké užitné hodnoty nebo užitečného efektu,
- **užitná hodnota** – užitečnost věci, její schopnost uspokojovat určité potřeby buď jako předmět osobní spotřeby, nebo jako výrobní prostředek,
- **národohospodářský plán** – souhrn cílů, pravidel řízení (řízení má vždy stanovený záměr, nelze řídit při absenci cílů) a systému opatření pro zajištění rozvoje národního hospodářství země.